

REPUBLIKA
SLOVENIJA
VRHOVNO
SODIŠČE

Sodba in sklep VIII Ips 188/2009

Sodišče: Vrhovno sodišče

Oddelek: Delovno-socialni oddelek

ECLI: ECLI:SI:VSR:2011:VIII.IPS.188.2009

Evidenčna številka: VS3004622

Datum odločbe: 24.01.2011

Opravična številka II.stopnje: VDSS Pdp 740/2008

Področje: DELOVNO PRAVO - CIVILNO PROCESNO PRAVO

Institut: odpoved pogodbe o zaposlitvi - poslovni razlog - sistemizacija - sprememba pogojev oziroma vsebine del - bistvena kršitev določb pravnega postopka - pomanjkanje odločilnih razlogov - sodna razveza pogodbe o zaposlitvi

Zveza: ZDR člen 20, 88, 88/1, 88/1-1, 118.

ZPP člen 339, 339/1, 339/1-14.

Jedro

Iz določbe drugega odstavka 20. člena ZDR izhaja, da je delodajalec dolžan s splošnim aktom določiti pogoje za opravljanje del na posameznem delovnem mestu. Če teh pogojev oziroma vsebine del, ki je določena in odgovarja vsebini nalog iz pogodbe o zaposlitvi delavca, ne spremeni, in na delovno mesto z enako vsebino in zahtevnostjo zaposli drugega delavca, ne pride do prenehanja potreb po opravljanju določenega dela pod pogoji iz pogodbe o zaposlitvi. Le presoja uprave, da bi z novim delavcem lažje dosegli zastavljene cilje poslovanja, brez ustrezne spremembe vsebine dela, še ne zadošča za odpoved iz poslovnega razloga.

Izrek

Reviziji se delno ugodi, sodba sodišča druge stopnje se razveljavi v 2., 3., 4. in 5. odstavku izreka in se zadeva v tem obsegu vrne sodišču druge stopnje v novo sojenje.

Sicer se revizija zavrne.

Odločitev o revizijskih stroških se pridrži za končno odločbo.

Obrazložitev

1. Sodišče prve stopnje je zavrnilo zahtevek tožnice za ugotovitev nezakoničnosti odpovedi pogodbe o zaposlitvi iz poslovnega razloga s ponudbo nove pogodbe z dne 7. 9. 2007, za ugotovitev obstoja delovnega

razmerja, reintegracijo in reparacijo ter povrnitev stroškov postopka.

2. Presodilo je, da so bili tako glede na potrebo razrešitve tožnice kot vodje nabave, kot na predvidene in izvedene poslovne ukrepe tožene stranke podani resni in utemeljeni razlogi za takšno odpoved. Ocena uprave tožene stranke je bila, da s tožnico kot delavko s posebnimi pooblastili in odgovornostmi na delovnem mestu vodje nabave ne bo mogoče slediti potrebam in procesu prestrukturiranja proizvodnje in potrebam trga, predvsem iz razloga pomanjkljivega tehničnega in tehnološkega znanja tožnice. Zato jo je uprava razrešila kot delavko s posebnimi pooblastili, posledica te razrešitve pa je bilo prenehanje potreb po opravljanju njenega dela iz poslovnega razloga.

3. Sodišče druge stopnje je tožnici pritožbi ugodilo in izpodbijani del sodbe sodišča prve stopnje spremenilo tako, da je ugotovilo nezakonitost odpovedi pogodbe o zaposlitvi z dne 7. 9. 2007, ugotovilo trajanje delovnega razmerja tožnice pri toženi stranki od 4. 2. 2008 ter toženi stranki naložilo, da jo pozove nazaj na delo in ji za obdobje od 4. 2. 2008 do ponovne reintegracije obračuna vse zapadle bruto plače in druge prejemke iz delovnega razmerja, od teh odvede pripadajoče davke in prispevke, tožnici pa izplača neto plače z zakonskimi zamudnimi obrestmi in stroški postopka pred sodiščem prve in druge stopnje.

4. Povzelo je ugotovitev sodišča prve stopnje, da je uprava tožene stranke ocenila, da s tožnico kot delavko s posebnimi pooblastili in odgovornostmi na delovnem mestu vodje nabave ne bo mogla slediti potrebam in procesu prestrukturiranja proizvodnje in potrebam trga, predvsem iz razloga pomanjkljivega tehničnega in tehnološkega znanja, zaradi česar jo je razrešila, na njeno delovno mesto pa zaposlila M. V., ki je potrebna znanja imel. Glede na to pa je presodilo, da potreba po tožničinem delu ni prenehala oziroma bi bil razlog za tožnično razrešitev in prenehanje (pomanjkljivo tehnično in tehnološko znanje) lahko razlog, ki kaže na njeno nesposobnost in ne za odpoved iz poslovnega razloga.

5. Zoper pravnomočno sodbo sodišča druge stopnje je tožena stranka vložila revizijo, v kateri uveljavlja revizijska razloga bistvenih kršitev določb postopka in zmotne uporabe materialnega prava. Navaja, da iz dejanskih ugotovitev sodišča prve stopnje izhaja, da je prišlo do prestrukturiranja proizvodnje zaradi zahtev trga, potrebe po organizaciji in reorganizaciji poslovnih funkcij za realizacijo poslovne politike tožene stranke ter zaradi navedenega spremenjene potrebe znanj na področju vodje nabavne funkcije, sicer s področja tehnike in tehnologije in ne več ekonomskega znanja. Sodišče druge stopnje je presodilo, da je bila tožnica razrešena zaradi nesposobnosti, vendar za takšno oceno ni imelo podlage v izvedenih dokazih in v dejanskih ugotovitvah sodišča prve stopnje. S tem je sodišče druge stopnje spremenilo ugotovljeno dejansko stanje pred sodiščem prve stopnje in nepravilno uporabilo določbo 4. točke 358. člena Zakona o pravnem postopku (ZPP, Uradni list RS, št. 26/99 in nadalj.) ter zagrešilo bistveno kršitev določb postopka iz prvega odstavka 339. člena ZPP. Podani sta tudi kršitvi 347. člena ZPP in kršitev po 10. točki drugega odstavka 339. člena ZPP. V zvezi s tem se sklicuje tudi na sklep Vrhovnega sodišča VIII Ips 266/2004 in odločbo Ustavnega sodišča Up-309/04-23. Na podlagi 118. člena Zakona o delovnih razmerjih (ZDR, Uradni list RS, št. 42/2002) je predlagala, da sodišče odloči o prenehanju delovnega razmerja, ker nadaljevanje zaradi porušenega medsebojnega zaupanja ni več mogoče. Sodišče druge stopnje je ta njen predlog enostavno prezrlo oziroma se do tega predloga ni opredelilo. V zvezi s tem se sklicuje tudi na sklep Vrhovnega sodišča VIII Ips 462/2006. Tožnica je bila razrešena zaradi spremembe potreb in znanja na področju nabavne poslovne funkcije, zaradi prenehanja statusa delavke s posebnimi pooblastili in odgovornostmi pa je tudi prenehala potreba po njenem delu. Potreba po znanju s področja tehnike in tehnologije pomeni spremembo vsebine dela na delovnem mestu vodja nabave. Utemeljen poslovni razlog pomeni prenehanje potrebe po opravljanju dela na določenem delovnem mestu v dosedanji vsebini, organizacijski opredelitvi in zahtevnosti, kar izhaja tudi iz sodbe VIII Ips 13/2007. Zaposlitev delavca na delovnem mestu vodja nabave v spremenjeni

vsebinsi dela ne dokazuje, da ni prenehala potreba po delu tožnice.

6. Revizija je delno utemeljena.

7. Revizija je izredno pravno sredstvo zoper pravnomočno sodbo, izdano na drugi stopnji, oziroma zoper sklep sodišča druge stopnje, s katerim je bil postopek pravnomočno končan (prvi odstavek 367. člena in prvi odstavek 384. člena ZPP, v povezavi z 19. členom Zakona o delovnih in socialnih sodiščih – ZDSS-1, Uradni list RS, št. 2/2004). Revizijsko sodišče preizkusi izpodbijano sodbo samo v tistem delu, v katerem se izpodbija z revizijo, in v mejah razlogov, ki so v njej navedeni, pri čemer pazi po uradni dolžnosti na pravilno uporabo materialnega prava (371. člen ZPP).

8. Revizijski očitki nepravilne uporabe 4. točke 358. člena ZPP, 347. člena ZPP in s tem v zvezi bistvenih kršitev iz prvega odstavka 339. člena ZPP in 10. točke drugega odstavka 339. člena ZPP temeljijo na navedbah tožene stranke, da je sodišče druge stopnje spremenilo oziroma dopolnilo dejansko stanje, kot ga je ugotovilo sodišče prve stopnje in svojo odločitev oprlo na tako spremenjeno oziroma dopolnjeno dejansko stanje. Ti očitki niso utemeljeni. Revizijsko sodišče namreč ne ugotavlja, da bi sodišče druge stopnje kakorkoli spreminjalo ali dopolnjevalo dejansko stanje, kot ga je ugotovilo sodišče prve stopnje. Sodišče druge stopnje (stran 4 sodbe sodišča druge stopnje) je le povzelo ugotovitve sodišča prve stopnje (zadnji odstavek na strani 8 sodbe sodišča prve stopnje), da je uprava tožene stranke ocenila, da s tožnico kot delavko s posebnimi pooblastili in odgovornostmi na delovnem mestu vodja nabave ne bo mogla slediti potrebam in procesu prestrukturiranja proizvodnje in potrebam trga, predvsem iz razloga pomanjkljivega tehničnega in tehnološkega znanja tožnice, kar je bil tudi razlog za njeno razrešitev.

9. Na podlagi enakih dejanskih ugotovitev, z upoštevanjem tega, da je tožena stranka na isto delovno mesto nato zaposlila M. V., je stvar materialno pravne presoje (in ne dejanskih ugotovitev), ali takšna podlaga za odpoved predstavlja poslovni razlog za odpoved pogodbe o zaposlitvi (na katerega se je v odpovedi in med postopkom izrecno sklicevala tožena stranka), ali pa za tak razlog ne gre, in je prav zaradi tega odpoved nezakonita. Sodišče sicer presoja zakonitost tistega razloga, na katerega se v odpovedi sklicuje delodajalec. Glede na navedeno obrazložitev se tožena stranka v reviziji tudi neutemeljeno sklicuje na sodbo Vrhovnega sodišča in odločbo Ustavnega sodišča.

10. Materialno pravo v zvezi s presojo poslovnega razloga ni bilo zmotno uporabljeno.

11. Poslovni razlog za odpoved pogodbe o zaposlitvi je opredeljen kot prenehanje potreb po opravljanju določenega dela, pod pogoji iz pogodbe o zaposlitvi, zaradi ekonomskih, organizacijskih, tehnoloških, strukturnih ali podobnih razlogov na strani delodajalca (1. alineja prvega odstavka 88. člena ZDR). Iz drugega odstavka 81. člena istega zakona izhaja, da delodajalec lahko redno odpove pogodbo o zaposlitvi, če obstaja utemeljen razlog za redno odpoved, ki ga mora v skladu z drugim odstavkom 86. člena ZDR navesti in ga pisno obrazložiti, pri čemer je tudi dokazno breme utemeljenega razloga odpovedi v takšnem primeru na strani delodajalca (prvi odstavek 82. člena ZDR).

12. Iz odpovedi pogodbe o zaposlitvi tožnici z dne 7. 9. 2007 v zvezi z opredelitvijo in utemeljitvijo razloga za odpoved izhaja samo to, da se tožnici pogodba odpoveduje iz poslovnega razloga, "saj je bila B. M. razrešena kot delavka s posebnimi pooblastili in odgovornostmi na delovnem mestu iz pogodbe o zaposlitvi." Zgolj dejstvo, da delodajalec predhodno razreši delavca s posebnimi pooblastili, še ne zadošča za presojo, da je podan poslovni razlog za redno odpoved pogodbe o zaposlitvi, saj razrešitev sama po sebi ne pomeni tudi prenehanja potreb po delu delavca, pod pogoji iz pogodbe o zaposlitvi.

13. Iz dokaznih zaključkov sodišč druge in prve stopnje izhaja, da je uprava tožene stranke ocenila, da s tožnico, ki je bila zaposlena na delovnem mestu vodja nabave (delovnem mestu s posebnimi pooblastili in odgovornostmi) ne bo mogla slediti potrebam in procesu prestrukturiranja proizvodnje in potrebam trga, predvsem iz razloga pomanjkanja tehničnega in tehnološkega znanja, in po njeni razrešitvi iz tega razloga tožnici odpovedala pogodbo o zaposlitvi, na isto delovno mesto pa je zaposlila M. V., ki je ta dodatna znanja imel. Ob takšni oceni uprave tožene stranke (dokazno breme za obstoj poslovnega razloga za odpoved je na strani delodajalca) le-ta v odpovedi in v postopku pred sodiščem ni navajala niti dokazovala, da se je prav zaradi tega spremenila tudi vsebina dela na delovnem mestu vodja nabave oziroma, da so se s tem spremenile tudi zahteve za zasedbo tega delovnega mesta v aktu o sistemizaciji.

14. Iz določbe drugega odstavka 20. člena ZDR izhaja, da je delodajalec dolžan s splošnim aktom določiti pogoje za opravljanje del na posameznem delovnem mestu. To tudi pomeni, da v primeru, če delodajalec teh pogojev oziroma vsebine del, ki je določena in odgovarja vsebini nalog iz pogodbe o zaposlitvi delavca, ne spremeni, in na delovno mesto z enako vsebino in zahtevnostjo zaposli drugega delavca, ne pride do prenehanja potreb po opravljanju določenega dela, pod pogoji iz pogodbe o zaposlitvi. Le presoja uprave, da bi z novim delavcem lažje dosegli zastavljene cilje poslovanja, brez ustrezne spremembe vsebine dela, torej še ne zadošča za odpoved iz poslovnega razloga.

15. Navedbe tožene stranke o reviziji, da naj bi prišlo tudi do spremembe vsebine dela na delovnem mestu vodje nabave oziroma, da naj bi prišlo do spremembe zaradi drugih potrebnih znanj na področju nabavne in poslovne funkcije, predstavljajo revizijsko novoto (ta ni podkrepljena niti z dokazi o tem, da je do takšnih sprememb dejansko ali formalno tudi prišlo), ki je ni mogoče upoštevati (372. člen ZPP).

16. Iz tožnične pogodbe o zaposlitvi izhaja, da sta stranki kot poslovni razlog za odpoved te pogodbe navedli zlasti spremembe notranje organizacije, spremembe opravljanja dejavnosti ali opustitev dela proizvodnega procesa ali programa, uvedbo nove tehnologije v proizvodnji ali drugem delovnem mestu, ki imajo za posledico :

spmembo potrebnega števila zaposlenih na delovnem mestu iz te pogodbe,

spmembo pogojev za opravljanje dela na delovnem mestu in delavec ne izpolnjuje spremenjenih pogojev,

ukinitev delovnega mesta in

spmembe vsebine in narave dela, ki se opravljajo na delovnem mestu po tej pogodbi (prvi odstavek 22. člena tožnične pogodbe o zaposlitvi).

Tudi z upoštevanjem teh opredelitev je utemeljen zaključek sodišča druge stopnje, da v konkretni zadevi tožena stranka ni dokazala nobenega od primerov za odpoved pogodbe o zaposlitvi iz poslovnega razloga. Zato je odpoved pogodbe o zaposlitvi, ki se sklicuje prav na ta razlog, nezakonita.

17. Glede na navedeno je revizijsko sodišče v skladu s 378. členom ZPP revizijo glede odločitve o ugotovitvi nezakonitosti odpovedi (1. odstavek izreka sodbe sodišča druge stopnje) zavrnilo.

18. Tožena stranka pa se v reviziji sklicuje tudi na to, da je sodišče druge stopnje povsem prezrlo njen predlog za uporabo drugega odstavka 118. člena ZDR, po katerem v primeru, če z upoštevanjem vseh

okolščin in interesov obeh pogodbenih strank sodišče ugotovi, da nadaljevanje delovnega razmerja ne bi bilo več mogoče, tudi ne glede na predlog delavca lahko ugotovi trajanje delovnega razmerja, vendar najdalj do odločitve sodišča prve stopnje, prizna delavcu delovno dobo in druge pravice iz delovnega razmerja ter odškodnino po pravilih civilnega prava. S to navedbo tožena stranka smiselno uveljavlja bistveno kršitev določb postopka iz 14. točke drugega odstavka 339. člena ZPP.

19. Ta ugovor je utemeljen. Sodišče prve stopnje se do uporabe drugega odstavka 118. člena ZDR razumljivo ni opredelilo, saj je zahtevek tožnice zavrnilo, sodišče druge stopnje pa je te navedbe (že v odgovoru na tožbo) spregledalo. S tem sodba nima razlogov o dejstvih, ki so lahko pomembna pri presoji trajanja delovnega razmerja in priznanju pravic iz tega razmerja, to pa predstavlja navedeno bistveno kršitev določb postopka.

20. Glede na to je revizijsko sodišče v skladu s 379. členom ZPP razveljavilo sodbo sodišča druge stopnje v 2. in 3. odstavku izreka, posledično pa tudi odločitev o stroških postopka (v 3. in 4. odstavku izreka) ter zadevo v tem obsegu vrača sodišču druge stopnje v novo sojenje. Ob ponovni presoji se bo moralo sodišče druge stopnje opredeliti do predloga tožene stranke glede uporabe drugega odstavka 118. člena ZDR in odločiti, če in kako ta predlog vpliva na odločitev o zahtevku za ugotovitev, da tožnici delovno razmerje ni prenehalo in o zahtevku za reintegracijo.

21. Odločitev o revizijskih stroških je pridržana za končno odločbo (četrti odstavek 165. člena ZPP).

Datum zadnje spremembe: 08.03.2011